
EVEREST

1837

tamadres.com

ADALET AĞAOĞLU

1929'da, Ankara'nın Nallıhan ilçesinde doğdu. Ortaöğrenimini Ankara Kız Lisesi'nde tamamladı. Ankara Üniversitesi DTC Fakültesi'nin Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi (1950). Açılan bir sınavla Ankara Radyosu'na girdi. Kuruluşundan sonra TRT'de çeşitli görevlerde bulundu (1951-1970). TRT Radyo Dairesi Başkanlığı'ndan, kurumun özerkliğine el konulması sonucu istifa etti. Öğrencilik yıllarında başladığı yazarlığı 1970'ten sonra başka hiçbir işle paylaşmadan sürdürdü. Radyo ve sahne oyunlarını romanları, öykü, anı, deneme kitapları ve günlükleri izledi. Bu çalışmalarında toplumumuzdaki değişim ve dönüşümlere duyarlı yaklaşımlarıyla dikkat çekti. Değişimler konusunda edebiyatın yapısal durumu bakımından da arayışçı davranarak, kendine özgü anlatım biçimleri geliştirdi. Evlilik öncesi soyadı Sümer'dir.

Oyun: *Bir Piyas Yazalım* (1953, oynanmış, basılmamış); *Yaşamak* (1955-1956, radyo oyunu, yayınlanmış, basılmamış); *Evcilik Oyunu* (1964); *Tombala* (1967); *Çatıdaki Çatlak ve Sınırlarda* (1969, iki oyun); *Üç Oyun: Bir Kabramanın Ölümü, Çıkış, Kozalar* (1973); *Kendini Yazan Şarkı* (1976); *Çok Uzak Fazla Yakın* (1991); *Duvar Öyküsü* (1992); "Fikrimin İnce Güllü" –Oyun (1996); *Sessiz Bir Adam* (2017); *Radyo Oyunları: Çağımızın Tellalı* (2011).

Roman: *Dar Zamanlar Üçlemesi: Ölmeye Yatmak* (1973); "Fikrimin İnce Güllü" (1976); *Bir Düşün Gecesi* (1979); *Yazsonu* (1980); *Üç Beş Kişi* (1984); *Hayır...* (1987); *Rub Üşümesi* (1991, Oda romanı); *ROMANTİK Bir Viyana Yazı* (1993); *Dert Dinleme Uzmanı* (2014).

Öykü: *Yüksek Gerilim* (1974); *Sessizliğin İlk Sesi* (1978); *Hadî Gidelim* (1982); *Hayatı Savunma Biçimleri* (1997); *Düşme Korkusu* (2018).

Anı-Anlatı: *Göç Temizliği* (1985, Anı-roman); *Gece Hayatım* (Rüya-kâbus anlatıları, 1991), *Damla Damla Günler I-II, III* (2007); *Duvarların Dışında* (dokümanter, 2013); *Halimè İthafı* (Haziran, 2016).

Deneme: *Geçerken* (1986); *Karşılaşmalar* (1993); *Başka Karşılaşmalar* (1996); *ÖYLE Kargaşada BÖYLE Karşılaşmalar* (2002); *Yeni Karşılaşmalar* (2011).

Seçmeler: *Adalet AĞaoğlu, "Okurunun Yazarı"*, Hazırlayan: Sefa Kaplan (1993, 2006).

Nehir Söyleşi: *Adalet AĞaoğlu kitabı, Sen Türkiye'nin En Güzel Kazası*sn, Feridun Andaç (2001).

Mektup: *Mektuplaşmalar -Adalet AĞaoğlu ile Memet Baydur arasında mektuplaşmalar-* (2005).

Yayına Hazırlama: *Güner Sümer Toplu Eserleri I-II Cilt* (1983). Ayrıca basılı olan ve olmayan çevirileri vardır.

Ödülleri: *Üç Oyun*, 1974 Türk Dil Kurumu Tiyatro Ödülü; *Yüksek Gerilim*, 1975 Sait Faik Hikâye Armağanı; *Bir Düşün Gecesi*, 1979 Sedat Simavi Vakfı Edebiyat Ödülü, 1980 Orhan Kemal Roman Armağanı, 1980 Madaralı Roman Ödülü; *Çok Uzak-Fazla Yakın*, 1992 Türkiye İş Bankası Edebiyat Büyük Ödülü (Tiyatro); *ROMANTİK Bir Viyana Yazı*, 1997 Aydın Doğan Vakfı Roman Ödülü. 1995, Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat (Edebiyat) Büyük Ödülü, 2014 YKY, Afife Jale Tiyatro Ödülü, 2018 Erdal Öz Edebiyat Ödülü.

Unvanlar: TÜYAP Onur Yazarı (1994), Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Fahri Doktora Unvanı (1998), ABD OSU (Ohio State University, Humane Letters) Edebiyat Fahri Doktora Unvanı (1998), Boğaziçi Üniversitesi Fahri Doktora Unvanı (2018).

Sempozyum: "Adalet AĞaoğlu 85 Yaşında Sempozyumu" (Everest Yayınları-Bilgi Üniversitesi, 2014).

ADALET AĞAOĞLU
TOPLU OYUNLAR

tamadres.com

§

Yayın No: 1837
Türkçe Edebiyat: 734

Toplu Oyunlar
Adalet Ağaoğlu

Editör: Didem Ünal
Kapak tasarımı: Emir Tali
Sayfa tasarımı: M. Aslıhan Özçelik
Kapak fotoğrafı: Edze Ali
Tiyatro Pangar'ın *Kozalar* adlı oyunu Ayşenil Şamlıoğlu tarafından yönetilmiş ve prömiyeri Avignon Tiyatro Festivali'nde (07.07.2016) gerçekleşmiştir.

© 2019, Adalet Ağaoğlu
© 2019, bu kitabın Türkçe yayın hakları Everest Yayınları'na aittir.
Bu yapıtın yayın hakkı Adalet Ağaoğlu'nun temsilcisi Telif Hakları ONK Ajans Ltd. Şti.'den devralınmıştır.

1. Basım: Mart 2019

ISBN: 978 - 605 - 185 - 372 - 7
Sertifika no: 10905

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık
Matbaa sertifika no: 12088
Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi, No: 8
Bayrampaşa/İstanbul
Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29

EVEREST YAYINLARI

Alemdar Mahallesi Ticarethane Sokak No: 15 34110
Fatih-İstanbul
Tel: (212) 513 34 20-21 Faks: (212) 512 33 76
e-posta: info@everestyayinlari.com
www.everestyayinlari.com
www.twitter.com/everestkitap
facebook.com/everestyayinlari

Everest, Alfa Yayınları'nın tescilli markasıdır.

İÇİNDEKİLER

OYUNLAR

Evcilik Oyunu / 9
Tombala / 63
Çatıdaki Çatlak / 83
Sınırlarda / 163
Bir Kahramanın Ölümü / 213
Çıkış / 231
Kendini Yazan Şarkı / 247
Kozalar / 315
Duvar Öyküsü / 347
Çok Uzak - Fazla Yakın / 409

RADYO OYUNLARI (Çağımızın Tellâlı)

İki Kişi Arasında / 495
Yaşamak / 533
Gitme Kal / 567
Vakitsiz Misafir / 585
Evimizin Saatleri / 601
Karabataklar / 645
Köpeğin Ölümü / 675

tamadres.com

TOPLU OYUNLAR

tamadres.com

tamadres.com

EVCİLİK OYUNU*

(2 Bölüm, 6 Tablo)

tamadres.com

* Oyun, İzmir Devlet Tiyatrosu'nda, Ankara Devlet Tiyatrosu'nda ve çeşitli okul tiyatrolarıyla Ankara Üniversitesi DTCF Tiyatro Araştırmaları Enstitüsü tarafından da sahneye konulmuştur. Prof. Özdemir Nutku yönetimindeki bu sahnelenişinde, oyun üzerinde bir dramaturji çalışması da yapılmıştır. Bu metin, yazarın şimdi finalde yaptığı küçük değişiklik dışında, ilk özgün metindir.

KİŞİLER

ERKEK (Ahmet, Ömer, Ali)

KADIN (Çiğdem, Nilüfer, Yasemin)

BEKÇİ (ve Gardiyan)

GAZETECİ ÇOCUK

LÂLE (Mine, Kız Çocuk)

ANNELER

BABALAR

I. MİSAFİR KADIN (Kaynana, Sokaktaki Kadın)

II. MİSAFİR KADIN (Yaşlı Kadın, Düğüne Giden Kadın)

HASAN (Mehmet, Erkek Çocuk)

I. ERKEK ÖĞRENCİ

II. ERKEK ÖĞRENCİ

BİR ADAM (Ali'nin Arkadaşı)

YAŞLI ADAM

TABLO 1

(Seyirciye göre sahnenin sol önünde, sol geriye doğru park: Bir bank, bir ağaç. Yıkık bir duvar. Sol dipten sahnenin ortasına doğru açılan dörtyol ağzı. Bir sokak feneri. Sahnenin gerisinde ve sağ dibe doğru küçük bir kentin çatıları görünür. Seyirciye göre sahnenin sağ önünde, sağ dibe doğru orta halli bir ailenin oturma odası. Dipte, karşıda küçük bir pencere. Sağda bir kapı evin diğer kısımlarına açılır. Perde açıldığında sahne karanlıktır. Dekor görünmez. Sahnenin önünde Kadın ve Erkek, yüzleri seyirciye dönük, bir yargıcın karşısında oturur gibi, tahta birer iskemlede oturmaktadırlar. Lokal birer ışık sadece Kadın'la Erkek'i aydınlatır. İkisinin de dizleri bitişik, elleri dizlerinin üstünde, yüzleri ciddi, saygılı ama ne kederli ne de heyecanlıdır. Donuk. Kadın otuz yaşlarında. Ne güzel ne çirkin, saf. Hatta insana zaman zaman aptalca gelen konuşması dışında hiçbir özelliği yok. Erkek otuz beş yaşlarında. Onun da hiçbir özelliği yok. Yargıcın karşısında belki Kadından biraz daha saygılı, biraz daha ölçülü biçili. İkisinin de giyinimleri ne belli bir zenginliği ne belli bir yoksulluğu gösterir.)

ERKEK: Karımı seviyorum Hâkim Bey. Fakat birlikte yaşamamız imkânsız. Ayrılmak istiyoruz.

KADIN: Kocamı seviyorum Hâkim Bey. Ama ayrılmamız gerek.

ERKEK: Doğrusunu isterseniz sebebini pek iyi bilmiyoruz. Düşündük ki, madem ayrılmak istiyoruz, elbet bir sebebi olmalı.

KADIN: Saçmalıyor Hâkim Bey. Doğrusu bu. Şimdiye kadar kaç ev değiştirdik. Çaresiz.

ERKEK: Ev değiştirmemizin sebebi... Şey... *(Karısına döner, usulca)* Sen söyle.

KADIN: *(Aynı şekilde)* Hayır. Sen söyle. Sen erkeksin. Senin söylemen gerek.

(Yargıcın tokmağının sesi)

ERKEK: Kızmayın efendim. Söyleyeceğim. Karım ille benim söylememi istiyor da ondan. Ev değiştirmemizin sebebi Hâkim Bey... Şeyden... Bir uğursuzluktandır belki de...

(Yargıcın tokmağının sesi)

KADIN: Ama Hâkim Bey! Peki. Haklısınız... Kesmem efendim... beklerim...

ERKEK: Evet efendim. İşte ben de onu anlatmaya çalışıyorum. Kaç kez ev değiştirdik. Hangisine girsek, girer girmez evin havası çeliveriyor.

KADIN: Öyle ki Hâkim Bey, ikimize de bir nefes darlığı geliyor.

ERKEK: İyi ama efendim, havasız bir yerde nasıl yaşanır? Siz olsanız yaşayabilir misiniz?

KADIN: Evet efendim. Doğrudur söylediği... Bütün pencereleri ardına kadar açıyoruz da yine boğulur gibi oluyoruz.

ERKEK: Yanılıyorsunuz Hâkim Bey... Biz birbirimizi seviyoruz. Elimizde olsa hiç ayrılmak istemezdik ama... Evlendiğimizden beri başımıza böyle garip bir hal geldi işte.

KADIN: Tam kocamın söylediği gibi. Tek yalanı yok. Ne zaman birlikte evimize girsek, evin havası boşalıyor.

ERKEK: Efendim? Şey... Kaç yıllık ha?.. *(Karısına eğilir, usulca)* Kaç yıllık evliyiz biz?

KADIN: *(Aynı şekilde)* Bilmem ki... Sahi kaç yıllık evliyiz?

ERKEK: İki miydi?

KADIN: *(Aynı şekilde)* Yoo... Sanmam. Galiba üç.

ERKEK: *(Aynı şekilde)* Yok canım. Üç olur mu? Beş falan olması gerek.

KADIN: *(Aynı şekilde)* Bence yedi. Ama ne çıkar? Sen on yıllık deyiver. *(Yargıcın tokmağının sesi)*

ERKEK: *(Yüksek sesle)* On yıllık! On değilse bile dokuz buçuk olmuştur Hâkim Bey. Çocuklarımız... *(Usulca karısına)* Sahi, çocuklarımız var mı?

KADIN: *(Aynı şekilde)* Çocuk mu? Dur bakayım... A, tabii... Var elbet. Sen de her şeyi unutuyorsun canım.

ERKEK: *(Yüksek sesle)* Var efendim. Çocuklarımız var... Kaç tane mi?

KADIN: *(Usulca kocasına)* Bir.

ERKEK: *(Aynı şekilde)* Bir olur mu? Sen de unutmuşsun işte. İki tane. *(Yüksek sesle)* İki efendim. İki çocuğumuz var. Bir oğlan, bir

kız. Evet. Bir kız, bir oğlan... Bir oğlan bir kız, evet... Yoksa bir kız, bir oğlan mıydı? Hayır, hayır. Bir oğlan, bir kız.

KADIN: (*Usulca kocasına*) Aa, a!.. Bir oğlan, bir kız olur mu? Bir kız, bir oğlan... (*Yüksek sesle*) Şey... Bana mı sordunuz Hâkim Bey? Kim bakacak?.. Öyle ya, kim bakacak?.. Aslını isterseniz efendim, unutmşuz. Gerçi çocuklarımız vardı... vardı ama öldüler.

ERKEK: Doğru söylüyor efendim. Öldüler. Karım öldüklerini düşünmek istemez de ondan. Kusurumuzu bağışlayın.

KADIN: Bana kalırsa ölmelerinin nedeni Hâkim Bey... Ölmelerinin nedeni...

ERKEK: Bunu bilmeyecek ne var efendim. Havasızlıktan. Evimizin havası sürekli çekilmeye başlayınca, dayanamadılar. Ne olsa küçük-tüler efendim. Biz büyükler gibi dayanıklı olmaları beklenemezdi...

KADIN: Ayrılmazsak korkarım bizim de sonumuz bu olacak Hâkim Bey.

ERKEK: Onun için ister istemez ayrılmalıyız... İster istemez... Kimbilir, ayrı yaşamak için doğmuşuz zahir... Birlikte yaşamaya alışmamışız belki de... Hayır... Özür dileriz... Terslik olsun diye söylemiyoruz... Bilmiyorum. Asıl nedenini bilsem, böyle söylemem belki de... Bildiğimi söyledim efendim. Birlikte havasız kalıyoruz dedim... Tanıklarımız... Demek tanık gerekli, öyle mi?

KADIN: Bunu düşünmemişiz. Özür dileriz. (*Kocasına eğilir. Usulca*) Kız tanık olabilir bize...

ERKEK: (*Aynı şekilde*) Evimize gelip gidenler belki de.

KADIN: (*Aynı şekilde*) Hiçbiri havasızlıktan dert yanmadı ki. Hiçbiri bir şey anlamadı ki...

ERKEK: (*Aynı şekilde*) Gece bekçisi!.. Onu söyleyelim bari.

KADIN: A, evet. Sahi. Onu söyle. (*Yargıcın tokmağının sesi*)

ERKEK: (*Yüksek sesle*) İyi bir tanışımız var efendim. Gece bekçisi.

KADIN: Evet efendim. Son oturduğumuz mahallenin bekçisi.

ERKEK: Bildikleri belki işimize yarar, diye düşündük.

KADIN: Benim de başka tanışım yok efendim. Bekçiden gayrı tanışım yok.

ERKEK: Bakın, Hâkim Bey... Evimizin havası en çok da geceleri çekiliyor. Dediğim gibi... İkimiz birlikte içerde olduğumuz zamanlar. Yalnız kalınca...

KADIN: Oysa, ben evde yalnız olduğum zamanlar hep kocam eve gelsin istiyorum...

ERKEK: Eve gelince de bir türlü birbirimizi bulamıyoruz. Havasızlıktan kaybediyoruz birbirimizi...

KADIN: Hep, eve gelsin istiyorum oysa... Eve gelince de...

ERKEK: Evden kaçmak istiyor...

KADIN: Evet. Kaçtım Hâkim Bey... Ne yalan söyleyeyim, kaçtım... Önceleri daha seyrek sanırım. Ama son günler daha sık.

ERKEK: Geceleri... Gece olunca... El ayak çekildiğinde... Tam yatacağımız sırada, bir de bakıyorum, karım kaçmış.

KADIN: Doğrusunu isterseniz nedenini pek bilmiyorum. Kaçmadığımı sanıyorum. Bir de bakıyorum, kaçmışım... Kaçmak için kaçmıyorum anlaşılır. Kaçmak için kaçmıyorum da, kocamı bulmak için kaçıyorum. Yani, öyle sanıyorum. Diyeceğim efendim, bir de bakıyorum, kaçmışım. Gece, sokakta bekçiyi görüyorum da, kaçtığımı o zaman anlıyorum.

ERKEK: Dedim ya, bir uğursuzluk var bu işte, ama ne? Önceleri neden kaçtığını ben de anlamıyordum. Müthiş öfkeleniyordum Hâkim Bey... Sonraları baktım ki karım haklı. Hoş, gel zaman, git zaman, ben de dayanamadım... E, ne olsa ben erkeğim Hâkim Bey... Daha dayanıklıyım havasızlığa. Ama kadın dediğiniz çocuksu bir şey...

KADIN: Sonraları kocamla hep sokakta buluşmaya başladık işte. Bütün gece sokaklarda yürüyorduk. Yorgunluktan, uykusuzluktan bitkin düşene dek...

ERKEK: Demek istediğimiz, bekçi bizi hep sokaklarda dolaşırken gördü. Bunun için, isterseniz onun tanıklığına başvurabilirsiniz.

KADIN: Ama Hâkim Bey! Tanık dediniz. Tanık gösterdik size işte!

ERKEK: Karımın ne kusuru var bu işte? Evden kaçtığı için diyorsunuz ama Hâkim Bey... Dinleyin hele... Evet, evden kaçıyor. Ama ben de kaçıyorum. Neden olduğunu da anlattık size.

KADIN: Deli, hasta falan değiliz. Önceleri biz de hastayız ya da deliyiz sanıyorduk. Doktora gittik. Değilmişiz.

ERKEK: (*İç cebini karıştırır, acele bir kâğıt çıkarır.*) Buyrun, işte sağlık raporlarımız. Bunlar da doğruluk kâğıtlarımız.

KADIN: Mahalle muhtarından.

ERKEK: Geceleri evden kaçtığımızı, sokaklarda dolaştığımızı söyledik ama, mahalle muhtarı, mahalle bekçisinden sormuş. O da nikâhlıdırlar, kimseye zararları yoktur, deyince bize bu kâğıdı verdi. Bakın “Zararsız, binaenaleyh iyi insanlardır” diye yazıyor kâğıtta. Belki de geceleri ayak seslerimiz sokak üstünde oturanları rahatsız ediyordur, diye düşünmüştük, ama rahatsız etse de, nikâhlı olduğumuzdan kanunen bir cezası yokmuş dolaşmamızın. Gerçi bu noktayı pek iyi anlayamadım, ama önemli olan doğruluk kâğıdında yazılanlardır, değil mi efendim?

KADIN: Hiç bile aptal değil! Kocam hiç bile aptal değildir efendim! Size doğrusu neyse onu söylüyor. Anladığına anladım, anlamadığına anlamadım.

(Yargıcın tokmağının sesi)

ERKEK: Niye kaçtığımı anlattım ya efendim. Kendim de kaçıyorum üstelik. Hı? *(Karısına eğilir, usulca)* Hâkim Bey, başka bir sevdiğin var mı, diye soruyor.

KADIN: *(Aynı şekilde)* Bilmem ki. Belki de vardır. Hiç düşünmedik ki. Bak şimdi aklımıza geliyor.

ERKEK: *(Yüksek sesle)* Bilmiyoruz, efendim. Belki de öyledir. Belki de siz isabet buyuruyorsunuz Hâkim Bey. Bakın, bizim aklımıza gelmeyen, sizin aklınıza geldi.

KADIN: Boşuna dememiş atalarımız, “akıl akıldan üstündür” diye... Efendim? *(Kocasına eğilir, usulca)* Senin başka bir sevdiğin var mı acaba?

ERKEK: Bilmem ki. Hiç düşünmedim. Seni seviyorum. Başka bir sevdiğim olup olmadığını düşünmek hiç aklıma gelmedi.

KADIN: *(Yüksek sesle)* Bilmiyorum Hâkim Bey. Başka bir sevdiğin vardır belki. Belki de yoktur. Vakit olup da düşünmemişiz.

ERKEK: Bankada memurum efendim. Zaten kâğıtta da yazıyor... Eh, geçinip gidiyorduk işte. Karım da arada bir konu komşuya dikiş dikiyordu. Her gün bal kaymak yemesek de, ölmeyi düşünmüyorduk. Şu havasızlık belimizi fena büktü, yoksa...

(Arada bir başlarını sallayarak dinler gibi yaparlar. Sonra Erkek, birden)

ERKEK: Fakat Hâkim Bey! İmkânsız bir şey bu! Birlikte yaşayamayız. Ölmemizi isteyemezsiniz herhalde.

KADIN: Çok çalıştık. Elimizden gelen her şeyi yaptık.